Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U002283

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 12-06-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Садиґов Ростислав Ельдарович

2. Rostyslav E. Sadygov

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6028-8806

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 091

Назва наукової спеціальності: Біологія

Галузь / галузі знань: біологія

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Біологія

Дата захисту: 20-08-2025

Спеціальність за освітою: Біологія

Місце роботи здобувача: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 9730

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 34.29, 34.29.15, 34.29.35

Тема дисертації:

1. Мохоподібні Вулканічного хребта (Українські Карпати): флора і рослинність

2. Bryophytes of the Volcanic Range (Ukrainian Carpathians): flora and vegetation

Реферат/анотація:

1. Дисертація є першим комплексним дослідженням видового різноманіття, таксономічної структури, созологічної цінності бріофлори та синтаксономічного різноманіття бріорослинності Вулканічного хребта Українських Карпат. Дослідження були проведені у період 2019-2024 рр. Встановлено, що флора мохоподібних Вулканічного хребта Українських Карпат включає 260 видів (32,2% видового різноманіття мохоподібних України в цілому та 38% їх видового різноманіття в Українських Карпат). Ці види представлені 2 відділами, 23 порядками, 76 родинами та 109 родами. Відділ Marchantiophyta представлений 55 видами (30% видового різноманіття печіночників України), 40 родами 26 родинами, 7 порядками і 2 класами. Перевагу за кількістю видів має клас Jungermanniopsida. Найбагатшою у відділі є родина Cephaloziaceae (5 видів). Найбагатшими родами є Riccardia і Scapania (по 3 види). Відділ Bryophyta представлений 205 видами, які належать до 109 родів з 50 родин, 16 порядків й 4 класів. Це становить 32,2% різноманіття відділу в Україні.

У відділі домінуючим є клас Bryopsida, представлений 178 видами, (40% видового різноманіття в Українських Карпатах). До найбагатших 10 родин увійшли Pottiaceae, Brachytheciaceae, Sphagnaceae, Mniaceae, Orthotrichaceae, Amblystegiaceae, Dicranaceae, Bryaceae, Polytrichaceae, Plagiotheciaceae, частка видів яких становить 61,1% видового різноманіття відділу Bryophyta. Найбагатшою є родина Pottiaceae (18 видів), найбагатшим на види є рід Sphagnum, представлений 16 видами. У конспекті бріофлори мохоподібних Вулканічних Карпат вперше наводимо 97 видів мохоподібних. Найбільшим різноманіттям серед усіх 15 ключових територій, де проводилися польові дослідження, відзначається НПП "Зачарований край" завдяки значній різноманітності оселищ. Дендрограма подібності флор демонструє схожість флор Вулканічних Карпат, Передкарпаття, та Чивчино-Гринявських гір. Подібність флор Вулканічних Карпат та Передкарпаття закономірна і спричинена подібністю клімату, рельєфу та різноманітністю оселищ. Схожість з флорою Чивчино-Гринявських гір певною мірою спричинена відносно подібним кліматом Закарпатської та Чернівецької областей, наявністю боліт та особливостями післяльодовикової історії розвитку флори й рослинності. Раритетна компонента бріофлори Вулканічних Карпат представлена 54 видами, серед яких 7 видів з списку МСОП та Червоного списку бріофітів Європи, 1 – з Європейської директиви з охорони природних оселищ і дикої фауни й флори, 1 – з Червоної книги України, 8 видів із Червоного списку мохоподібних України, 10 видів, що входять до списку рідкісних в Українських Карпатах та 31 локально рідкісний вид. Обґрунтовано включення 82 видів мохоподібних до «Переліку видів мохоподібних, що підлягають особливій охороні на території Закарпатської області». Серед них — 38 видів мохоподібних, занесених до міжнародного Червоного списку МСОП (IUCN 2019), 4 — до переліку Бернської конвенції (Convention… 1979), 13 видів включені до Червоної книги України (ЧКУ 2009; Про затвердження… 2021). Для НПП "Зачарований край" наводимо 208 видів, для РЛП "Синяк" - 100 видів. Класифікаційна схема та продромус бріорослинності включають 6 класів, 11 порядків, 12 союзів, 31 асоціацію, 3 безрангові угруповання. Вперше для України описані угруповання одного порядку (Ctenidietalia mollusci), трьох союзів (Grimmio hartmannii-Hypnion cupressiformis, Frullanion dilatatae, Ctenidion mollusci) та чотирнадцяти асоціацій (Dicranetum viride, Grimmietum hartmanii, Brachythecietum salebroso-reflexi, Pogonato urnigeri-Atrichetum undulati, Dicranetum fulvi, Dicranoweisietum cirratae, Metzgerietum furcatae, Ulotetum crispae, Isothecietum myuri, Mnietum cuspidati, Ctenidietum mollusci, Encalypto streptocarpae-Fissidentetum cristati, Brachythecio rivularis-Hygrohypnetum luridi, Thamnobryetum alopecuri). Асоціація Dicranetum viride Felbaba-Klushyna & Sadygov 2022 є новою для науки. Всі синтаксони бріорослинності наведені вперше для Українських Карпат. КЛЮЧОВІ СЛОВА: Вулканічні Карпати, бріофлора, бріофіти, таксономічна структура, рідкісні види, субстратна приуроченість, созологічний аналіз, НПП "Зачарований край", бріоценози, мохова рослинність, біорізноманіття, охорона.

2. The dissertation is the first comprehensive study of species diversity, taxonomic structure, sozological value of bryoflora and syntaxonomic diversity of bryophytes of the Volcanic Range of the Ukrainian Carpathians (hereinafter referred to as the Ukrainian Carpathians). The research was carried out in 2019-2024. It was found that the bryophyte flora of the Volcanic Ridge of the UC includes 260 species (32.2% of the species diversity of bryophytes in Ukraine as a whole and 38% of their species diversity within the Ukrainian Carpathians. These species are represented by 2 divisions, 23 orders, 76 families and 109 genera. Division Marchantiophyta is represented by 55 species (30% of species diversity of liverworts in Ukraine), 40 genera, 26 families, 7 orders and 2 classes. The Jungermanniopsida class has an advantage in the number of species. The richest family in the department is Cephaloziaceae (5 species). The richest genera are Riccardia and Scapania (3 species each). The Bryophyta is represented by 205 species belonging to 109 genera from 50 families, 16 orders and 4 classes. This represents 32.2% of the diversity of the order in Ukraine. The class Bryopsida is dominant in the department, represented by 178 species (40% of species diversity within the Ukrainian Carpathians). The richest 10 families include Pottiaceae, Brachytheciaceae, Sphagnaceae, Mniaceae, Orthotrichaceae, Amblystegiaceae, Dicranaceae, Bryaceae, Polytrichaceae, Plagiotheciaceae, the share of species of which is 61.1% of the species diversity of the Bryophyta. The richest family is Pottiaceae (18 species), and the richest in species is the genus Sphagnum, represented by 16 species. The bryoflora of the Volcanic Carpathians includes 97 species of bryophytes for the first

time. The greatest diversity among all 15 key areas where field studies were conducted is observed in the Zacharovany Krai National Park due to the significant diversity of habitats. The dendrogram of flora similarity demonstrates the similarity of the flora of the Volcanic Carpathians, Predkarpattya, and Chyvchyno-Hryniavski Mountains. The similarity of the flora of the Volcanic Carpathians and Precarpathian region is natural and is caused by the similarity of climate, relief and habitat diversity. The similarity with the flora of the Chyvchyno-Hryniavski Mountains is to some extent due to the relatively similar climate of Zakarpattia and Chernivtsi regions, the presence of swamps, and the peculiarities of the postglacial history of flora and vegetation. The rare component of the bryoflora of the Volcanic Carpathians is represented by 54 species, including 7 species from the IUCN list and the Red List of Bryophytes of Europe, 1 species from the European Directive on the Conservation of Natural Habitats and Wild Fauna and Flora, 1 species from the Red Data Book of Ukraine, 8 species from the Red List of Bryophytes of Ukraine, 10 species included in the list of rare species in the Ukrainian Carpathians and 31 locally rare species. The inclusion of 82 species of bryophytes in the “List of bryophyte species subject to special protection in the territory of Zakarpattia region” is substantiated. Among them are 38 species of bryophytes listed in the IUCN International Red List (IUCN 2019), 4 species are included in the list of the Bern Convention (Convention... 1979), 13 species are included in the Red Data Book of Ukraine (CCU 2009; On Approval... 2021). For the Zacharovany Krai NNP, we list 208 species, and for the Syniak RLP - 100 species. The classification scheme and prodromus of bryophytes include 6 classes, 11 orders, 12 unions, 31 associations, and 3 unranked communities. For the first time for Ukraine, there are communities of one order (Ctenidietalia mollusci), three unions (Grimmio hartmannii-Hypnion cupressiformis, Frullanion dilatatae, Ctenidion mollusci) and fourteen associations (Dicranetum viride, Grimmietum hartmanii, Brachythecietum salebroso-reflexi, Pogonato urnigeri-Atrichetum undulati, Dicranetum fulvi, Dicranoweisietum cirratae, Metzgerietum furcatae, Ulotetum crispae, Isothecietum myuri, Mnietum cuspidati, Ctenidietum mollusci, Encalypto streptocarpae-Fissidentetum cristati, Brachythecio rivularis-Hygrohypnetum luridi, Thamnobryetum alopecuri) were described. The association of Dicranetum viride Felbaba-Klushyna & Sadygov 2022 is new to science. All syntaxa of bryophytes are given for the first time for the Ukrainian Carpathians. KEY WORDS: Volcanic Carpathians, bryoflora, bryophytes, taxonomic structure, rare species, substrate affiliation, sozological analysis, NNP “Zacharovany Krai”, bryocenoses, moss vegetation, biodiversity, protection.

Державний реєстраційний номер ДіР: 0121U110916

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Sadygov R, Felbaba-Klushyna L. The bryoflora of the Zacharovana Dolyna Reserve (the Ukrainian Carpathians): species diversity and taxonomic structure. Thaiszia - Journal of Botany. 2023; 33(2): 125-138.
- 2. Садиґов РЕ. Нове місцезростання рідкісного європейського виду Pseudohygrohypnum fertile (Sendtn.) Jan Kučera & Ignatov в Українських Карпатах. Біологія та екологія. 2021; 7(1): 48-51.
- 3. Садиґов РЕ, Фельбаба-Клушина ЛМ. Гляціальний релікт Tomenthypnum nitens (Hedw.) Loeske (Amblystegiaceae) в Українських Карпатах: поширення та фітоценотична приуроченість. Біологія та екологія. 2022; 8(1): 48-52.
- 4. Фельбаба-Клушина ЛМ, Вірченко ВМ, Садиґов РЕ. Мохоподібні ботанічної пам’ятки природи «Тепла яма» у Вулканічних Карпатах (Україна). Біологія та екологія. 2022; 8(2): 92-105.

- 5. Фельбаба-Клушина ЛМ, Садиґов РЕ. Dicranum viride (Sull.&Lesq.) Lindb. (Dicranaceae) у Вулканічних Карпатах (Україна): поширення та геоботанічна характеристика його угруповань. Чорноморський ботанічний журнал. 2022; 18(3): 287–298.
- 6. Садиґов РЕ, Фельбаба-Клушина ЛМ. Мохоподібні гірського хребта Великий Діл (Національний природний парк “Зачарований край”, Українські Карпати) та їх екологічна приуроченість. Український журнал природничих наук. 2024; (7): 44-51.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами: 0121U110916

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Фельбаба-Клушина Любов Михайлівна

2. Lyubov M. Felbaba-Klushyna

Кваліфікація: д.б.н., професор, 03.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4891-4229

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Загороднюк Наталія Володимирівна

2. Natalia V. Zagorodniuk

Кваліфікація: к.б.н., 03.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3712-4261

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Херсонський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125609

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 27, Херсон, 73003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Нипорко Світлана Олексіївна

2. Svitlana O. Nyporko

Кваліфікація: к.б.н., 03.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3451-0319

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут ботаніки ім. М. Г. Холодного Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417199

Місцезнаходження: вул. Терещенківська, буд. 2, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рабик Ірина Володимирівна

2. Iryna V. Rabyk

Кваліфікація: к.б.н., 03.00.16

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2128-7496

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут екології Карпат Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05540066

Місцезнаходження: вул. Козельницька, буд. 4, Львів, 79026, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гасинець Ярослава Степанівна

2. Yaroslava S. Hasynets

Кваліфікація: к. б. н., доцент

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4325-4695

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Кривцова Марина Валеріївна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Кривцова Марина Валеріївна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Сабов Вікторія Іванівна
Реєстратор	УкрІНТЕІ
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна